

Tot bij Shakespeare duikt de naam
van het stadje Filippi op,
in zijn 'Julius Caesar',
waarin de vechtende rivalen elkaar toebijten:
'We shall meet at Philippi'!
Daarmee zat de beroemde toneelschrijver
er slechts een paar kilometer naast:
in het jaar 42 v. Chr. vond, na de moord op Caesar,
in Actium de beslissende slag plaats,
waaruit Octavianus (de latere keizer Augustus)
als winnaar uit de bus kwam.

'We shall meet at Philippi' –
dat beroemde citaat verwijst
naar een wereld van list en intrige,
van machtsstrijd en bloedig geweld,
waardoor het Spaanse volk de afgelopen week,
opnieuw op afschuwelijk wijze werd opgeschrikt.
Verandert er zoveel in de geschiedenis?
Bezetten rivaliteit en bloedvergieten
niet steeds opnieuw de straten,
in het groot en in het klein?

Als Paulus later zijn brief aan de christelijke gemeente
in Filippi schrijft, groet hij hen met
'Genade zij u en vrede'!
Dat is het andere, het bijbelse gezicht
van hetzelfde Filippi: woonplaats van oorlogsveteranen,
renteniersoord, 'Colonia Julia Augusta', enz.
hemel het maar op -
maar tevens en daarboven uit: de eerste plek in Europa
waar het Evangelie van Jezus Christus,
de boodschap van Gods vrede, ingang vindt.
De rooms-katholieke bisschoppen van Nederland
mogen dan net met hangende pootjes
bericht hebben uitgebracht aan de paus,
dat opnieuw 50.000 katholieken hebben afgehaakt,
hier, bij Lucas, lezen we:
'de gemeenten dan werden bevestigd in het geloof
en namen dagelijks in zielental toe'.
We beleven in deze tijd, zoals kardinaal Simonis toelichtte,
inderdaad de overgang van een 19^e eeuwse volkskerk
naar een nieuwe vorm van kerk- en gemeentezijn,

meer kleinschalig en doelgericht,
en mag ons daarbij het voorbeeld van Lydia stimuleren,
de eerste bekeerling op het vasteland van Europa,
onze 'grootmoeder in het geloof' zeg maar.

En zeg niet dat het toevalstreffer was,
daar op het strand, buiten de poort van Filippi,
aan de rivier, waar een aantal joodse vrouwen
en 'godvrezenden', waaronder Lydia,
de zakenvrouw en purperverkoopster uit Tyatira,
de sabbatsgebeden opzei,
in de openlucht, bij gebrek aan een reguliere synagoge,
zoals het ook in Overveen in de 16e en 17e eeuw
met hagepreken in de openlucht begonnen is.
Zeg niet dat het een toevalstreffer is:
dat de pijlen van Gods liefde doel treffen,
juist hier, in Filippi.

Want lezen we niet, hoe de Géést zelf
ervoor zorg gedragen heeft,
dat Paulus op zijn tweede zendingsreis
niet naar het oosten is teruggekeerd
en naar het noorden is uitgeweken,
maar naar het westen is doorgestoten,
naar Gods plan,
via Troas naar Macedonië,
naar Filippi, het eerste stadje op het Europese vasteland.
Pioniers zijn Paulus en Silas,
zendingspioniers, maar in dat alles
werktuig in Gods hand,
gezanten van de Geest,
de voeten geschoeid met de bereidvaardigheid
van het Evangelie.
Zij gaan waar God hen gebiedt te gaan.

En staat er niet van Lydia,
hoe zei toehoorde en dan:
'en de Heer opende haar hart,
zodat zij aandacht schonk
aan hetgeen door Paulus gezegd werd'?
Als ergens in de bijbel sprake is
van wat dan 'Missio Dei' is gaan heten:
dat *God zelf* aan het begin staat
en werkt onder mensen –
deuren en harten opent
voor de boodschap van Jezus,
ook vandaag, dan hier!

In Philippi, waar de bekende Via Egnatia liep,
een van Romeinse *main roads*
op de route van Rome naar Byzantium,
zoals je de andere kant op de Via Appia had,
die uit de zuiden van Italië, uiteindelijk via Nimwegen
en Ultrajectum (Utrecht), tot aan Katwijk reikte –
in Filippi is het begonnen:
de lange tocht van het Evangelie
naar de Germaanse en heidense streken in het Westen.
En ziedaar: vanmorgen bent u
in de christelijke gemeente,
in dit huis van Woord en gebed –
op deze buitenplaats, in Bloemendaal,
waar, zoals de plaquette naast de kansel vermeldt,
het in een boerenschuur begonnen is,
en vanwaar er een lijntje terugloopt
naar die eerste plek van samenkomst
aan het strand van Philippi.

Van Lydia staan twee dingen vermeld
die mij karakteristiek lijken voor elke christen,
en ook voor als je belijdenis doet.
Het eerste en meest fundamentele is
dat 'de Heer haar hart opende'
voor de woorden van Paulus (zoals gezegd).
Onder het horen van de goede boodschap
wordt deze vrouw, deze zakenvrouw,
rijk en onafhankelijk was ze -
purper was een luxe artikel,
het werd maar op twee plekken gemaakt,
vermeldt ook Homerus al in de Ilyas,
en een van die plekken was Tyatira,
waar Lydia oorspronkelijk vandaan kwam.
Vrouw in zaken is zij,
ze zou zo in Bloemendaal passen,
maar zij is 'godvrezend' geworden,
toegetreden tot het jodendom,
zoekend naar de bronnen van het leven,
naar de zin van het bestaan,
naar de ademplaats van het menszijn.
Heel haar verlangen heeft zij
gehecht aan de God van Israël.
En nu *ontvangt* zij het geloof:
het wordt haar *geschonken*.

Het geloof, dat hier vanmorgen

twee belijdeniskandidaten in ons midden zijn,
is een *gave*. En daarom ook zo kostbaar.
Dat iemand zich gewonnen geeft
aan de weg van Jezus,
aan Gods liefde als het eerste en laatste woord,
is niet iets vanzelfsprekends.
Je kunt elkaar, je kinderen of kleinkinderen
het geloof ook niet geven.
Je kunt hooguit zeggen,
dat het aan te raden valt
om je in de buurt van het woord op te houden,
zoals Lydia, om de samenkomst trouw te blijven
van woord en sacrament,
van de lofzang en de gebeden,
van Gods gemeente.

‘Die ons naam voor naam wil noemen,
al uw liefde ons besteedt,
zingend zullen wij U noemen
en dit huis zingt met ons mee’.

Dit huis.
De tekst spreekt van het huis van Lydia,
die nog niet gedoopt is, of zie:
zij oefent al de werken van barmhartigheid,
zij vertoont reeds de trekken van haar Meester.
Zij dringt er bij Paulus en de zijnen op aan
om bij haar verblijf te houden.
Zij stelt haar prille christenleven
meteen, praktisch, in dienst van haar Heer.
Later horen we zelfs van een huisgemeente bij Lydia.
Dan is haar huis een steunpunt geworden
in het verdere zendingswerk.
‘Belijden is doen’.
heet een bekend boekje
bij het belijdenisdoen.
Belijden is doen:
dat zien we aan Lydia,
die haar huis openstelt
en in wiens huis de boodschap verder gaat,
het brood gedeeld wordt
en de Naam van Jezus
van hart tot hart gaat, het lied:

want staat juist in de Filippenzenbrief
niet die prachtige Christushymne,

waarin we in deze passieweken
niet genoeg naar kunnen luisteren
en die bijbelgeleerden voor het oudste gedeelte
van het Nieuwe Testament houden:

laat die gezindheid bij u zijn,
welke ook in Christus Jezus was,
die géén haantje de voorste wilde zijn,
goddelijk – machtig – ongenaakbaar
als keizer Augustus.
Nee. De machtigen worden hier van de troon gestoten
en de eenvoudigen verhoogd.
Hij, de Heer der Heren,
die de naam boven alle naam ontvangen heeft,
koos niet voor de brede herenweg,
voor de Via Egnatia en de Via Appia,
maar voor de Via Dolorosa –
voor de weg van het lijden.
Echte liefde kiest
echte liefde lijdt –
zet alles op alles
omwille van het behoud van Gods schepping,
die verborgen bleef in de dood.

De gemeente van Filippi
werd later sterk op de proef gesteld en vervolgd.
Geloven en belijdenis doen
is niet zomaar iets.
Paulus zit ook zelf in de gevangenis
voor de Naam van Christus
en de verdediging van het Evangelie
wanneer hij zijn brief aan de Filippenzen schrijft.
Maar we vinden in geen van zijn brieven
grotere blijdschap dan in deze.
Hij dankt de Filippenzen hartelijk
voor hun gaven en gebeden,
en hij ziet ernaar uit om de gemeenschap
met hen te vernieuwen.
'We shall meet at Philippi'
is zijn overtuiging –
en dat dan 180 graden omgekeerd
als bij Shakespeare.
De ontmoeting waarnaar Paulus verlangt,
with every vessel of his being,
en die doet denken aan het heimwee in Bonhoeffers
dagboeken en brieven uit de gevangenis,

is die naar echte ontmoeting en gemeenschap,
in de naam van de Heer
rondom Schrift en tafel en de gebeden –
om gedragen door die gemeenschap
het leven weer in te gaan.

Het leven van alledag,
dat ook wij nieuw ontvangen mogen
uit de kracht, die alle verstand te boven gaat
en ons tot vredestichters maakt.

Amen.